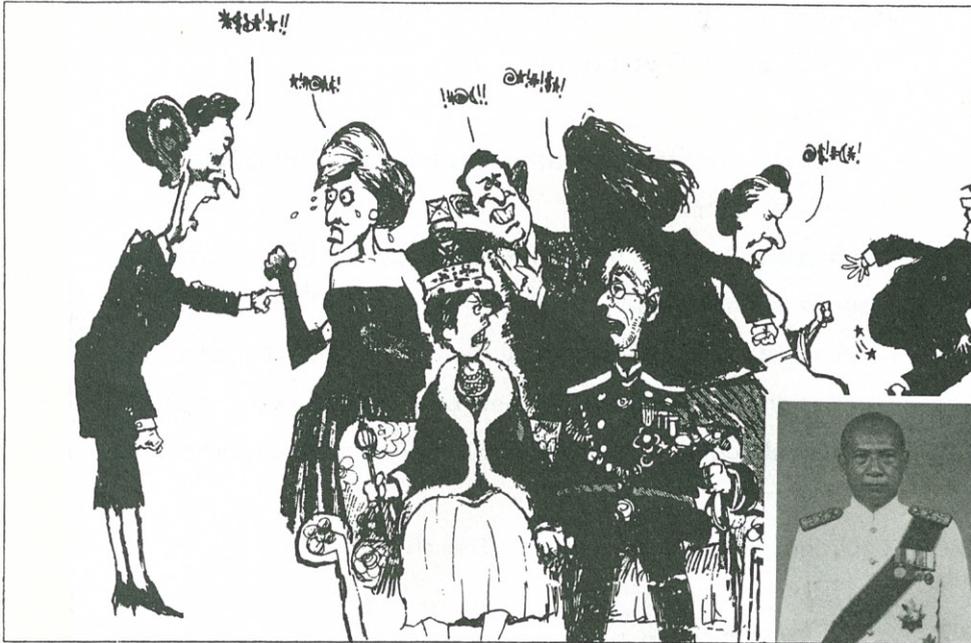

อย่างไรเป็นผัดหมิ่นประมาท

* ศาสตราจารย์สมชัย ทรัพย์วณิช

โจทก์ฟ้องขอให้ศาลลงโทษจำเลยในความผิดฐานหมิ่นประมาท จำเลยให้การปฏิเสธ ข้อเท็จจริงฟังได้ว่าโจทก์จำเลยสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาเทศบาลด้วยกันจำเลยได้พิมพ์ใบปลิวมีข้อความว่า โจทก์ทำการค้ากับร้านสหกรณ์รับนม บุหรี่ไปขายแล้วไม่นำเงินมาชำระให้ร้านสหกรณ์และจ่ายเช็คไม่มีเงิน จำเลยเข้ารับงานเป็นผู้จัดการภายหลังได้รู้เรื่องขึ้นฟ้องร้องดำเนินคดีเรียกเงินให้ร้านสหกรณ์สำเร็จ ขณะนี้โจทก์ยังคงผ่อนชำระเงินให้ร้านสหกรณ์ตามคำสั่งของศาล จำเลยโฆษณาแจกจ่ายใบปลิวเหล่านั้น แม้ความจริงโจทก์ได้ถูกร้านสหกรณ์ฟ้องเรียกเงินต่อศาลและยอมความกันก็ตามก็ถือว่าการกระทำของจำเลยมีเจตนาใส่ความ

หมิ่นประมาทโจทก์ ไม่ใช่เป็นการแสดงความคิดเห็นโดยสุจริต ย่อมมีความผิดฐานหมิ่นประมาท (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๖๕/๒๕๐๓)

หลักกฎหมายความผิดฐานหมิ่นประมาท ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๒๖ "ผู้ใดใส่ความผู้อื่นต่อบุคคลที่สามโดยประการที่น่าจะทำให้ผู้อื่นนั้นเสียชื่อเสียงถูกดูหมิ่นหรือถูกเกลียดชัง ผู้นั้นกระทำความผิดฐานหมิ่นประมาทต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปีหรือปรับไม่เกินสองพันบาทหรือทั้งจำและปรับ"

มาตรา ๓๒๘ "ถ้าความผิดฐานหมิ่นประมาทได้กระทำโดยการโฆษณาด้วยเอกสารภาพ วาดภาพ ระบายสี ภาพยนตร์ ภาพหรือตัวอักษรที่ทำให้

* คณบดีคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต : ธ.บ. มหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์
และการเมือง

ปรากฏด้วยวิธีใด แผ่นเสียงหรือสิ่งบันทึกเสียงอย่างอื่น กระทำโดยการกระจายเสียง หรือโดยการกระทำ การป่าวประกาศด้วยวิธีอื่นใด ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่พันบาท หรือทั้งจำและปรับ"

หลักเกณฑ์ความผิดฐานหมิ่นประมาท

๑. ใส่ความผู้อื่น
๒. ต่อบุคคลที่สาม
๓. โดยประการที่น่าจะทำให้ผู้อื่นนั้นเสียชื่อเสียงถูกดูหมิ่นหรือถูกเกลียดชัง
๔. โดยเจตนา

หลักเกณฑ์ข้อ ๑ ใส่ความผู้อื่น

ใส่ความผู้อื่น คือการกล่าวหรือแสดงข้อความพาดพิงถึงผู้อื่นอันเป็นการยืนยันข้อเท็จจริงอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยข้อความนั้นอาจเป็นความจริงหรือแม้เป็นความจริง

การกล่าวหรือแสดงข้อความพาดพิงถึงผู้อื่นอาจกระทำได้ ๓ ประการคือ

ก. ด้วยวาจา ได้แก่ การกล่าวถึงผู้อื่นด้วยคำพูด แม้ถ้อยคำจะไม่หยาบคายถ้าเป็นความหมายที่น่าจะทำให้ผู้อื่นเสียชื่อเสียงถูกดูหมิ่น ถูกเกลียดชัง ก็ถือว่าเป็นการใส่ความผู้อื่น เช่น นายแดงพูดกับนายดำว่านางสาวภรรยานายเขียวเป็นชู้กับนายเหลือง

ข. ด้วยกิริยา ได้แก่ แสดงกิริยาให้บุคคลที่สามเข้าใจว่าผู้อื่นเป็นคนไม่ดีหรือความประพฤติเสียหาย เช่น นายแดงถามนายดำว่าใครเป็นคนร้ายลักทรัพย์ของนายขาวนายดำชี้มือไปที่นายเขียว

ค. ด้วยการขีดเขียน อาจทำได้ ๒ ทางคือ เขียนข้อความเป็นลายลักษณ์อักษร เช่น เขียนจดหมาย เขียนข้อความปิดประกาศ เขียนข้อความลงโฆษณาในหนังสือพิมพ์ กับอีกอย่างหนึ่ง ไม่เป็นตัวหนังสือที่จะอ่านได้ เช่น เป็นรูปภาพหรือรูปลักษณะอื่นใดที่ทำให้บุคคลที่สามเข้าใจได้ว่าหมายถึงผู้ใด ซึ่งอาจทำให้เสียชื่อเสียงถูกดูหมิ่นถูกเกลียดชัง

อนึ่ง คำขู่ คำกล่าวคาดคะเน คำพูดในสิ่งที่เป็นไปไม่ได้ คำกล่าวอันเป็นการกระทำตามกฎหมาย ไม่ถือว่าเป็นการใส่ความ

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๒๐๑/๒๕๐๕ จำเลยเป็นตำรวจไปจับแผ่นกระดานจดหมายเลขสลากกินรวบที่ผู้ขาย ก่อนจับมีการข้อยแย้งกัน จำเลยพูดกับโจทก์ว่า เดี่ยวจับเป็นอันธพาลเป็นคำขู่ เพื่อมิให้โจทก์เข้ามาขัดขวางช่วยเหลือผู้กระทำความผิด

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๗๓๔/๒๕๐๓ มีคนขวางก้อนอิฐขึ้นมาบนเรือนถูกมารดาจำเลยจำเลยไม่เห็นคนขวาง ได้ขึ้นมาบนเรือน พูดต่อหน้าคนหลายคนว่าไม่มีใคร นอกจากไอ้แก้ว (โจทก์) ข้อความที่จำเลยพูดเป็นการคาดคะเน ไม่ผิดฐานหมิ่นประมาท

คำพิพากษาฎีกาที่ ๒๕๖/๒๕๐๙ ความผิดฐานหมิ่นประมาทนั้น ต้องเป็นการแสดงข้อความให้คนฟังเห็นเชื่อ จึงจะเกิดความรู้สึกดูหมิ่นเกลียดชังได้ การที่จำเลยกล่าวให้คนฟังว่า โจทก์เป็นผีปอบก็ดี โจทก์เป็นชาติหมากก็ดี ความรู้สึกนึกคิดของคนธรรมดาไม่เชื่อว่าโจทก์เป็นเช่นนั้นไปได้ คำกล่าวของจำเลยไม่ผิดฐานหมิ่นประมาท (คดีนี้เป็นเรื่องศาลฎีกาวินิจฉัยว่าคำกล่าวดังกล่าวเป็นการใส่ความหรือไม่ เมื่อวินิจฉัยว่าเป็นคำกล่าวในสิ่งที่เป็นไปไม่ได้ จึงไม่เป็นใส่ความ ถึงอย่างไรก็ดี คำกล่าวดังกล่าวอาจถือได้ว่าเป็นความผิดฐานดูหมิ่นได้)

คำพิพากษาฎีกาที่ ๙๑/๒๕๐๒ จำเลยแจ้งความต่อโจทก์ว่า โจทก์สมคบกับพวกจ้างคนมายิงจำเลย เป็นการกระทำตามกฎหมาย ไม่ผิดฐานหมิ่นประมาท

ปัญหาการใส่ความผู้อื่นนั้น บุคคลทั่วไปอาจเข้าใจว่าเป็นการเอาความเท็จไป กล่าวหาบุคคลอื่น ทำให้บุคคลอื่นเสียชื่อเสียง แต่ตามหลักกฎหมาย การเอาความจริงไปกล่าวหาบุคคลอื่น ก็เป็นการใส่ความ อันเป็น ความผิดฐานหมิ่นประมาท

คำพิพากษาฎีกาที่ ๖๔๕/๒๕๐๓ นั้น เป็นเรื่องที่จำเลยกล่าวหาโจทก์ว่าเป็นหนี้ร้านสหกรณ์

แล้วไม่ชำระหนี้ ซึ่งเป็นความจริง คือ โจทก์เป็นหนี้
ร้านสหกรณ์จริง และยังไม่ได้ชำระหนี้จริง การที่
จำเลยพิมพ์ใบปลิวประกาศโฆษณาว่าโจทก์เป็นหนี้
ร้านสหกรณ์แล้วไม่ชำระหนี้ ย่อมทำให้โจทก์เสีย
หายด้วยชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น ถูกเกลียดชัง ฉะนั้นแท้จ
กั้หมิ่นประมาท จริงก็หมิ่นประมาท

แต่การเอาความจริงไปใส่ความบุคคลอื่น ผู้
ใส่ความอาจขอพิสูจน์ความจริงได้ตามประมวล
หมายอาญา มาตรา ๓๓๐ ซึ่งถ้าพิสูจน์ความจริงได้
ก็ไม่ต้องรับโทษ บทบัญญัติมาตรานี้ยอมให้พิสูจน์
ความจริงได้ไม่ต้องรับโทษ แต่ข้อสำคัญอยู่ที่ว่า
การพิสูจน์นี้จะต้องเป็นประโยชน์ต่อประชาชน ศาล
จึงจะยอมให้นำสืบพิสูจน์ ถ้าเป็นเรื่องส่วนตัวพิสูจน์
ไม่ได้ เรื่องที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชน เช่น

คำพิพากษาที่ ๑๕๕๑/๒๕๐๓ จำเลยกล่าว
หาว่านายอำเภอไม่เป็นประชาธิปไตย

คำพิพากษาที่ ๑๐๗๒/๒๕๐๗ จำเลยกล่าว
หาว่าพระภิกษุเจ้าคณะอำเภอเข้าหานางชีในห้อง
วิปัสสนา

คำพิพากษาที่ ๓/๒๕๐๘ จำเลยกล่าวหาว่า
ปลัดเทศบาลทุจริตต่อหน้าที่

หลักเกณฑ์ข้อ ๒ ต่อบุคคลที่สาม

การใส่ความผู้อื่นต่อบุคคลที่สาม หมาย
ความว่า ต้องมีบุคคลสามฝ่าย คือผู้ใส่ความ ผู้ถูกใส่
ความ และบุคคลที่สาม อนึ่ง การใส่ความนั้นต้องมี
เจตนาให้บุคคลที่สามได้ยิน เช่น นายแดงพูดกับนาย
ดำว่านายขาวเป็นคนร้ายลักทรัพย์ของนายเขียว ดัง
นี้ นายแดงเป็นผู้ใส่ความ นายขาวเป็นผู้ถูกใส่ความ
นายดำเป็นบุคคลที่สาม แต่ถ้านายแดงพูดกับนาย
ดำตัวต่อตัว ไม่เข้าหลักเกณฑ์ต่อบุคคลที่สาม หรือ
นายแดงพูดกับนายดำตัวต่อตัวแต่นายขาวแอบได้
ยิน โดยนายแดงและนายดำไม่รู้ นายขาวไม่ใช่
บุคคลที่สาม นายขาวได้ยินคำใส่ความเป็นเรื่องนอก
เหนือเจตนา

คำพิพากษาฎีกาที่ ๒๘๒๒/๒๕๑๕ มีผู้นำ
จดหมายซึ่งมีข้อความหมิ่นประมาทผู้เสียหายมาส่ง

ให้แก่จำเลยและจำเลยได้อ่านทราบความแล้ว
จำเลยได้เอาจดหมายนั้นไปบุคคลที่สามอ่าน เป็น
การแสดงข้อความในจดหมายให้ปรากฏแก่บุคคลที่
สาม ถือได้ว่าจำเลยได้ใส่ความผู้เสียหายด้วยถ้อย
คำนั้นแล้ว จำเลยมีความผิดฐานหมิ่นประมาท

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๑๐/๒๕๑๖ จำเลยส่ง
จดหมายมีข้อความหมิ่นประมาทโจทก์ทางไปรษณีย์
ลงทะเบียนถึงโจทก์โดยตรง ณ สำนักงานโจทก์
แสดงเจตนาของจำเลยว่าจะให้โจทก์เท่านั้นทราบ
ข้อความในจดหมาย มิใช่เจตนาใส่ความโจทก์ต่อบุ
คคลที่สาม แม้เสมือนของโจทก์ทราบข้อความจาก
จดหมายที่จำเลยส่งไปถึงโจทก์นั้น ก็เป็นเรื่องนอก
เหนือเจตนาของจำเลย การกระทำของจำเลยจึงไม่
เป็นความผิดฐานหมิ่นประมาท

หลักเกณฑ์ข้อ ๓ โดยประการที่น่าจะทำให้ผู้อื่น นั้นเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น ถูกเกลียดชัง

การใส่ความผู้อื่นที่มีลักษณะทำให้ผู้อื่นนั้น
เป็นคนชั่วหรือมีความประพฤติเสียหายเลวทราม จน
น่าจะทำให้บุคคลที่สามเกิดความรู้สึกต่อผู้ถูกใส่
ความในทางเสียหายต่อชื่อเสียงไม่จำเป็นต้องมี
ความเสียหายเกิดขึ้นจริง เพียงอาจทำให้เสียหายต่อ
ชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น ถูกเกลียดชัง ก็อยู่ในความหมาย
แล้ว

หลักเกณฑ์ข้อ ๔ โดยเจตนา

การใส่ความผู้อื่น ต้องมีเจตนาหมายความว่า
ผู้กระทำต้องรู้สำนึกในการที่กระทำและในขณะที่เดียว
กัน ต้องประสงค์ต่อผลหรือยอมเล็งเห็นผลว่าจะทำ
ให้ผู้อื่นเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น ถูกเกลียดชังจาก
บุคคลทั่วไป

โจทก์ฟ้องว่าระหว่างวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน
ถึงวันที่ ๕ ธันวาคม (ตรงกับวันขึ้น ๔ ค่ำ ถึงวันขึ้น
๑๔ ค่ำ) พ.ศ. ๒๕๐๐ เวลากลางวันจำเลยบังอาจทำ
ผิดกฎหมาย กล่าวคือได้กล่าวความเท็จใส่ความ
โจทก์ต่อหน้าคนหลายคนว่า โจทก์กับนายอนันต์ซึ่ง
เป็นญาติของโจทก์รักใคร่ทางฐัฐสาวนอนกอดจูบกัน

และได้เสียกันในทางกามารมณ์ เป็นเหตุให้โจทก์ได้รับความเสียหายเสียชื่อเสียงเป็นที่ถูกดูหมิ่นเกลียดชังของผู้อื่น เหตุเกิดที่ตำบลทุ่งตะไคร้ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร ขอให้ลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๓๒๖

ศาลจังหวัดหลังสวนทำการไต่สวนแล้วสั่งว่าคดีมีมูลให้รับฟ้องไว้พิจารณา

วันนัดสืบพยานโจทก์ จำเลยแถลงรับว่าจำเลยได้รับคำบอกเล่าข้อความตามฟ้องของโจทก์จากนางใย อาของโจทก์เล่าให้จำเลยฟัง ต่อมา มีนางสงวนมาถามจำเลยว่านางใยมาเล่าอะไรให้จำเลยฟังบ้าง จำเลยก็เล่าข้อความตามที่นางใยเล่าแก่จำเลยตามความฟ้องของโจทก์นั้นให้นางสงวน โจทก์ในชั้นไต่สวนมูลฟ้องฟัง นางสงวนได้นำข้อความนั้นไปเล่าให้โจทก์ฟังอีกชั้นหนึ่ง

โจทก์แถลงว่าเมื่อจำเลยรับข้อเท็จจริงดังนี้แล้ว โจทก์ไม่ติดใจสืบพยานต่อไป จำเลยแถลงว่าจำเลยก็ไม่ขอสืบพยาน คู่ความขอให้ศาลวินิจฉัยว่าข้อความที่จำเลยรับจะเป็นหมิ่นประมาทหรือไม่

ศาลจังหวัดหลังสวนพิจารณาแล้วเห็นว่ากรกระทำของจำเลยเป็นการกล่าวถ้อยคำที่น่าจะให้โจทก์เสียชื่อเสียงถูกผู้อื่นดูหมิ่นเกลียดชังได้และได้กล่าวต่อบุคคลที่ ๒ แต่จำเลยมิได้มีเจตนาพูดหาเหตุร้ายให้โจทก์เพราะจำเลยมิได้จงใจกล่าวร้ายยื่นข้อเท็จจริงแต่หากนางสงวนไปถามจำเลยขึ้น จำเลยก็เล่าให้ฟังตามที่ทราบมาจากนางใยเท่านั้น หาใช่เป็นการใส่ความโจทก์ไม่ จำเลยยังไม่มีเจตนาหมิ่นประมาท จึงพิพากษาให้ยกฟ้องปล่อยจำเลย

โจทก์อุทธรณ์ว่าจำเลยมีเจตนาหมิ่นประมาทโจทก์ เพราะการเล่าเรื่องเช่นนี้เป็นกรกระทำโดยเจตนาหมิ่นประมาทตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๕๙ ขอให้พิจารณากลับคำพิพากษาศาลจังหวัดหลังสวน

ศาลอุทธรณ์วินิจฉัยว่าข้อความที่จำเลยกล่าวทำให้โจทก์เสียชื่อเสียง แม้จำเลยจะได้เล่าให้นางสงวนผู้ถามฟังก็ดีเพราะการเล่าย่อมอาจเห็นผล

ว่านางสงวนจะเอาข้อความที่เล่านี้ไปแพร่พรายและก็เป็นจริงดังนั้น เห็นว่าจำเลยมีเจตนาหมิ่นประมาทโจทก์จึงพิพากษากลับคำพิพากษาศาลชั้นต้น ว่าจำเลยกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๓๒๖ ให้วางโทษปรับจำเลยเป็นเงิน ๒๐๐ บาท ลดกึ่งหนึ่งตามมาตรา ๗๘ เพราะคำรับของจำเลยเป็นประโยชน์แก่ทางพิจารณาคงปรับจำเลย ๑๐๐ บาท ถ้าไม่ชำระค่าปรับจัดการตามมาตรา ๒๙ และ ๓๐ จำเลยฎีกา

ศาลฎีกาได้ตรวจสำนวนประชุมปรึกษาคดีแล้วเห็นว่าถ้อยคำที่จำเลยกล่าวตามฟ้องของโจทก์นั้นเป็นข้อความหมิ่นประมาทโจทก์อย่างเห็นได้ชัดอยู่แล้ว เมื่อจำเลยกล่าวออกไปแม้จะได้โดยถูกถามก็ดี จำเลยต้องสำนึกในการกระทำและเล็งเห็นผลของการกระทำของจำเลยดังที่ศาลอุทธรณ์ได้วินิจฉัยมาแล้ว ถือได้ว่าจำเลยจงใจกล่าวข้อความยืนยันข้อเท็จจริงโดยเจตนาใส่ความโจทก์ ฎีกาจำเลยฟังไม่ขึ้น จึงพร้อมกันพิจารณายืน ให้ยกฎีกาจำเลย

(คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๔๐/๒๕๐๓)

คดีนี้นางสาวพิน สุดธานี เป็นโจทก์ฟ้องนางเสียดหรือเนียด เย็นสกุลเป็นจำเลยกล่าวหาว่าจำเลยหมิ่นประมาทโจทก์ ขอให้ลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๒๖ ข้อเท็จจริงได้ความว่าจำเลยได้รับคำบอกเล่าจากญาติของโจทก์ว่าโจทก์รักใคร่กับชายทางผู้สาวนอนกอดจูบกันและได้เสียกัน ต่อมีมีผู้ถามจำเลยถึงเรื่องนี้ จำเลยก็ได้เล่าข้อความตามที่ได้รับบอกเล่ามาให้ผู้นั้นฟัง แม้จำเลยจะกล่าวออกไปโดยถูกถามก็ดี จำเลยก็ต้องควรสำนึกในการกระทำและเล็งเห็นผลของการกระทำของจำเลย ถือได้ว่าจำเลยจงใจกล่าวข้อความยืนยันข้อเท็จจริงโดยเจตนาใส่ความโจทก์ ศาลฎีกาจึงพิพากษาว่า จำเลยมีความผิดฐานหมิ่นประมาท กรณีอย่างนี้ ถ้าบุคคลที่รับฟังคำบอกเล่าจากจำเลยหรือจากญาติของโจทก์แล้วไปเล่าข้อความหมิ่นประมาทให้บุคคลอื่น ๆ ฟังต่อ ๆ กันไปเป็นทอด ๆ อีกก็คนก็ตาม บุคคลที่รับคำบอกเล่า

แล้วเล่าข้อความต่อ ๆ กันไป ซึ่งข้อความหมิ่นประมาทนั้น ถือว่ามีเจตนาใส่ความผู้อื่นได้รับความเสียหายต่อชื่อเสียง หรือถูกดูหมิ่น ถูกเกลียดชัง อันเป็นความผิดฐานหมิ่นประมาท ฉะนั้นจึงเห็นได้ว่าตามหลักกฎหมายในเรื่องความผิดฐานหมิ่นประมาทนั้น การเอาความจริงไปกล่าวหาบุคคลอื่น

ทำให้บุคคลอื่นนั้นเสียหายต่อชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น ถูกเกลียดชัง ก็เป็นความผิดฐานหมิ่นประมาท หรือกรณีที่บุคคลใดได้รับคำบอกเล่าข้อความใดจากบุคคลหนึ่ง แล้วนำข้อความที่ทำให้ผู้อื่นเสียหายต่อชื่อเสียงถูกดูหมิ่นถูกเกลียดชัง ไปเล่าให้บุคคลอื่นฟังต่อ ๆ กันไปก็เป็นความผิดฐานหมิ่นประมาท □□

